

Toprak altındaki şehir, üstündeki köye milyonlar kazandırıyor

Hacılar Köyü sakinleri yabancılardan korkuyor

Röportaj ve resimler : EROL DALLI

Antalya plâkalı koskocaman bir otobüs, Burdur gölünü 45 dakika müddetle homurtular içinde yalıyarak şehre girdi. Şoför yerinden doğrularak: «Burdurda inecekler insin, 15 dakika sonra hareket ediyoruz...» diyerek aşağıya inip

— Arkası Sa. 3, Sü. 5 te —

Toprak altındaki ş e h' i r

— Baştarafı 1 inci sahifede —
kahvedeki yerini aldı. Otobüsün açılan kapısının tam karşısında bir araba bekliyordu. Arabacı, beni şöyle bir süzdükten sonra, «Otele mi ağabey» diye konuşmaya başladı ve hemen arkasından şu suali sordu:

«— Ağabey, kusura kalma, antikacı mısınız?»

«Hayır» cevabını vererek arabaya bindim. Yorgundum, canım konuşmak istemiyordu ama, arabacı inadına gevezeydi; boyuna konuşuyordu:

«Ben sizi antikacı zannettim. son senelerde buraya çok antikacı geliyor, hacılara gidiyorlar, mal beğeniyorlar, sonra da gidiyorlar». Ne kadar konuşmak istemesem, ne kadar yorgun olsam, arabacı üstüme üstüme geliyordu. Çünkü, ben Hacılar köyü için gelmiştim. Hacılarda yapılan kazı ile ilgiliydim, onun için arabacıyı, can kulağı ile dinliyerek otele kadar geldim. Fakat aklımda, Hacılarda en çok antikacılara rağbet ettikleri, Şevket ve Ali isimlerinin itibarda olduğundan başka bir şey kalmamıştı.

Burdura geldiğimden yarım saat sonra hava kararmıştı. Kendi ismini taşıyan gölün kenarındaki Burdura bir hüznün çökmüştü. Yollardan el etek çekilmiş, kahvelerdeki insan kümeleri dağılarak meyhanelerde veya kulüplerde toplanmaya başlamıştı. Ben ise, ana cadede yapayalnız dolaşıyordum.

Arabacıyı kaçırdığıma pişmandım. İlgilendiğim konu üzerinde konuşacak insan arıyordum. Bu sırada öteberisini toplıyan bir manava rastladım. Üzerinde 45 lira etiket bulunan sivri biberlerini bir kesekâğıdına doldurmakla meşguldü. Gayriihtiyari şu sual ile konuşmaya başladım:

— Kilosu 45 liraya biberi Burdura satabildiğine göre, burada herhalde zengin çok...

— Beyim, sen buranın yenisisin galiba?

— Evet, bir saat önce geldim.

— Hacılar köyü bana yeter de artar bile...

— Ne var bu Hacılar köyünde?

— Abi, sen hepten cahilmişsin. Hacılar köyü, dünyanın en büyük hazinesini buldu. Toprağı kazıyor, oradan çıkan eğri büğrü heykelleri adamını bulup kazıklıyor. Hü kûmet el koymuş dediler, jandarma göndermiş dediler. Hepsi doğru ama, herhalde jandarmayı da yola getirmişler ki, kazıya devam ediyorlar... Geç beyim geç ilgilenme bu işle, bunlar kamkarışık işler, çıkamazsınız bunların içinden.

Manavla da konuşmamız burada kesildi. Artık dükkânını kapayıp gidecekti.

Hacılar köyünde

Geceyi köye giderken taşıyacağım sıfatı düşünerek geçirmiştim. Antikacı mı olacaktım, yoksa hakiki hüviyetimle mi köye gidecektim? Bir karara varamadım, köye geldiğim zaman, bir aydın kişi olarak ilkokul başöğretmeni ile konuştum Kendisine gazeteci olduğumu söyledim. İzahat istedim. İstedğim izahatı da aldım. Köylülerle konuşmaya başladım, kim olduğumu sordukları zaman kaçamaklı cevaplar verdim. Kazı yerine gittim, kendimi antikacı olarak tanıttım. İşte o zaman kıyamet koptu. Çünkü, bu işin ağalığını yapanlar veya ağalık yapanların çocukları kazılan kuyuların etrafında fır dönüyorlardı. Hepsinin tek elleri ceplerinde ve ceplerinde olan ellerinde beşer liralık haline getirilmiş para tomarları vardı. Meselâ, topraktan eski devre ait bir taş çıkıyordu. İşte o zaman oracıkta pazarlık yapıp, hesap görülüyordu. Bir antikacının, kuyu başına gelişi ise, bunları endişeye düşürüyordu. Çünkü, onlar antika eserleri toplayıp antikacıya getireceklerdi. Neyse ki telâşları uzun sürmedi, ben sadece görmek için geldiğimi, mal almaya gelmediğimi söyleyince sükûnet buldular Bunun yanında devamlı olarak resim çekmemden de şüphelenmişlerdi. İkide birde, «Beyim ne olursan ol; ama ne olur, bize kötülük yapma, hele bu resimleri bir gazeteye basarsanız reklâm oluruz vallahi...» diye söyleniyorlardı.

Kısa zamanda şunu öğrenmiştim ki, köy halkı, her yabancıdan korkuyordu, çekiniyordu. Fakat şunu da biliyordu ki, hükümet bu işi ele almamıştı. Sadece vilâyet, bir tedbir olsun diye jandarma göndermişti. Öyle ise, kazıya devam ederler, çıkanı satarlar, böylece geçinip giderlerdi.

Erol DALLI

Yarın: Nasıl kazıp, nasıl satıyorlar.